

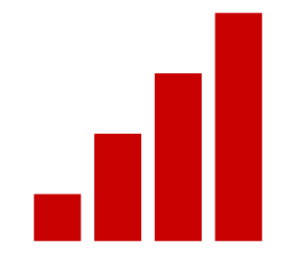
Tyypin 2 diabeteksen ehkäisy ja sen terveystaloudelliset vaikutukset

Janne Martikainen^{1*}, Tanja Tilles-Tirkkonen¹, Timo Lakka¹, Leila Karhunen¹, Jaana Lindström², Johanna Kohl³, Jussi Pihlajamäki^{1**} StopDia-tutkimusryhmän puolesta

¹ Itä-Suomen yliopisto; ² Terveiden ja hyvinvoinnin laitos (THL); ³ Teknologian tutkimuskeskus VTT

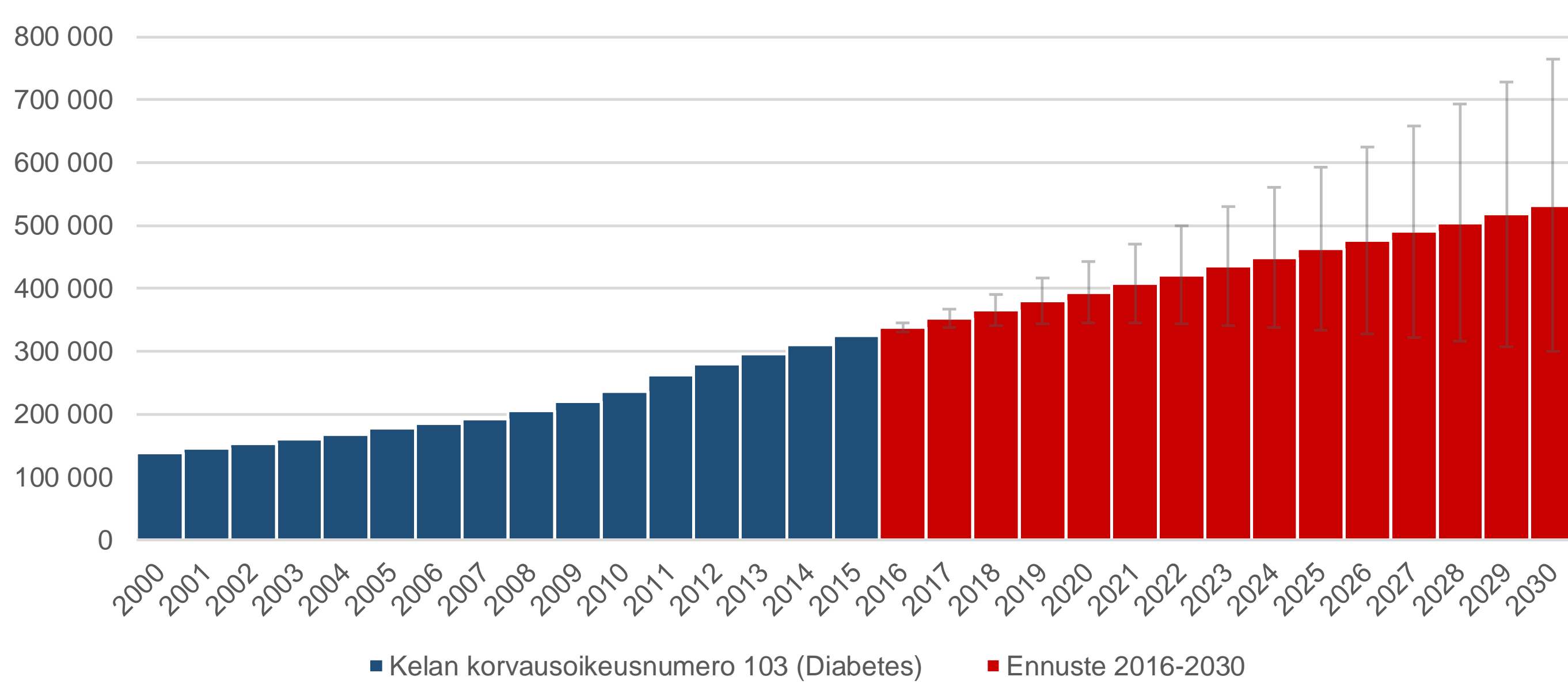
* janne.martikainen@uef.fi, 040 355 2600

** jussi.pihlajamaki@uef.fi, 050 344 0187

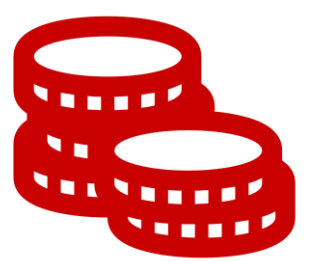

TYYPIN 2 DIABETES YLEISTYY NOPEASTI

- Tyypin 2 diabetes (T2D) on monitekijäinen, hitaasti kehittyvä sairaus, jonka syntyyn vaikuttavat sekä geneettinen alttius että elintavat.
- T2D:n yleistymisen todennäköisimpinä syinä pidetään väestön ikääntymisen ohella ylipainon ja lihavuuden lisääntymistä väestössä.
- Tämän kehityksen taustalla ovat muun muassa ruokatottumusten muutokset ja työ- ja arkiliikunnan väheneminen.
- Lääkehoitoisten diabeetikkojen lukumäärä on kasvanut tasaisesti viime vuosikymmenten aikana Suomessa ja tämän kehityksen voidaan ennustaa jatkuvan myös tulevaisuudessa (Kuva 1).

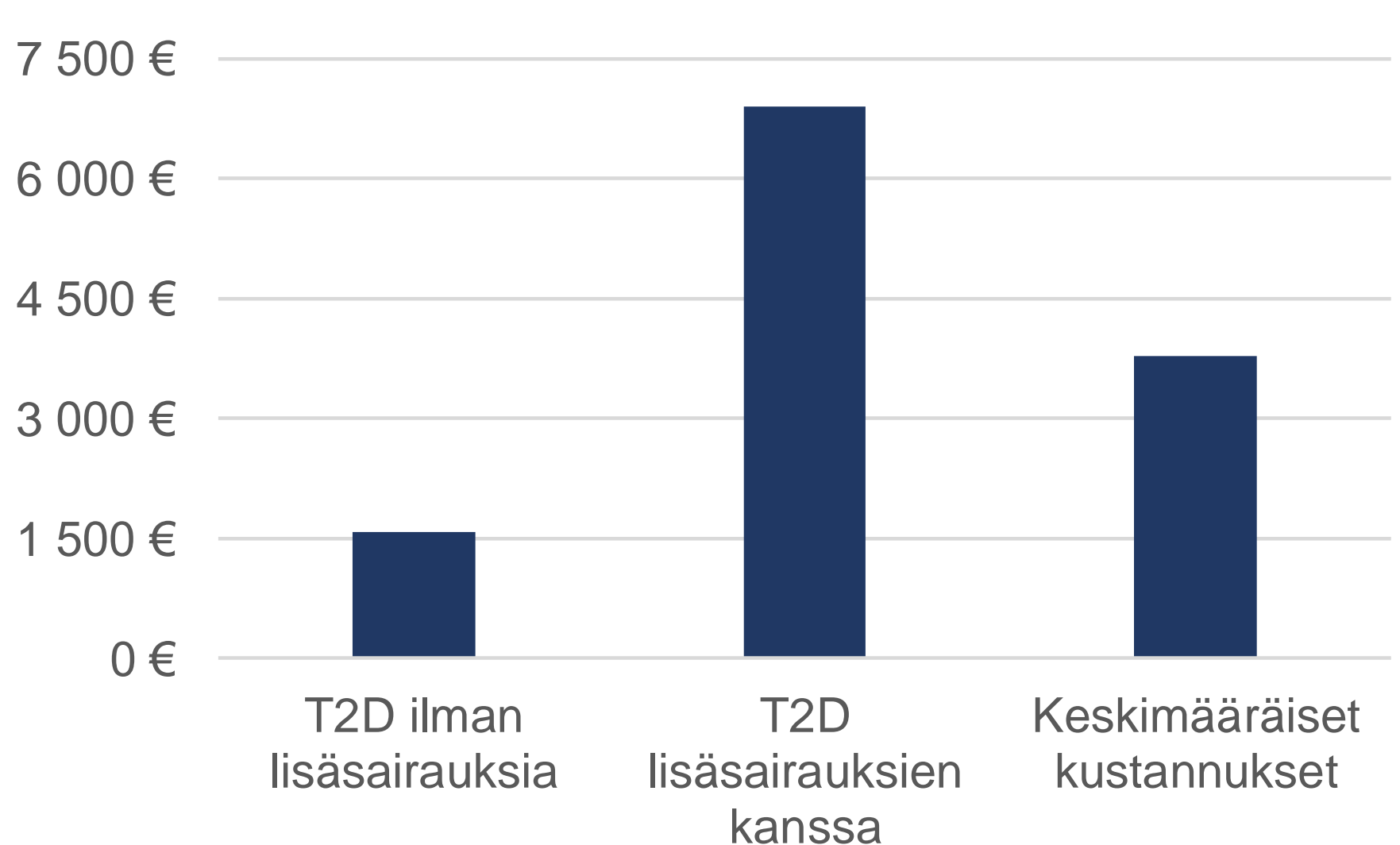

Kuva 1. Kelan diabeteslääkkeiden korvausoikeuksien määrät vuosina 2000-2015 sekä ennusteet vuosille 2016-2030. Korvausoikeudet sisältävät myös tyypin 1 diabetesta sairastavat henkilöt.

TYYPIN 2 DIABETEKSEN AIHEUTTAMA TAAKKA SOTE-JÄRJESTELMÄLLE JA VÄESTÖLLE

- T2D lisää merkittävästi vuodeosastohoidon, erikoissairaanhoidon avohoidon käyttötarvetta, lääkkeitä sekä niistä aiheutuvia kustannuksia (Kuva 2).
- T2D heikentää merkittävästi väestön terveyteen liittyvää elämänlaatua ja laatuainotettujen elinvuosien (QALY) määrää.

Kuva 2. Tyypin 2 diabeteksen aiheuttamat potilaskohtaiset lisäkustannukset vuodessa (vuoden 2015 rahassa)

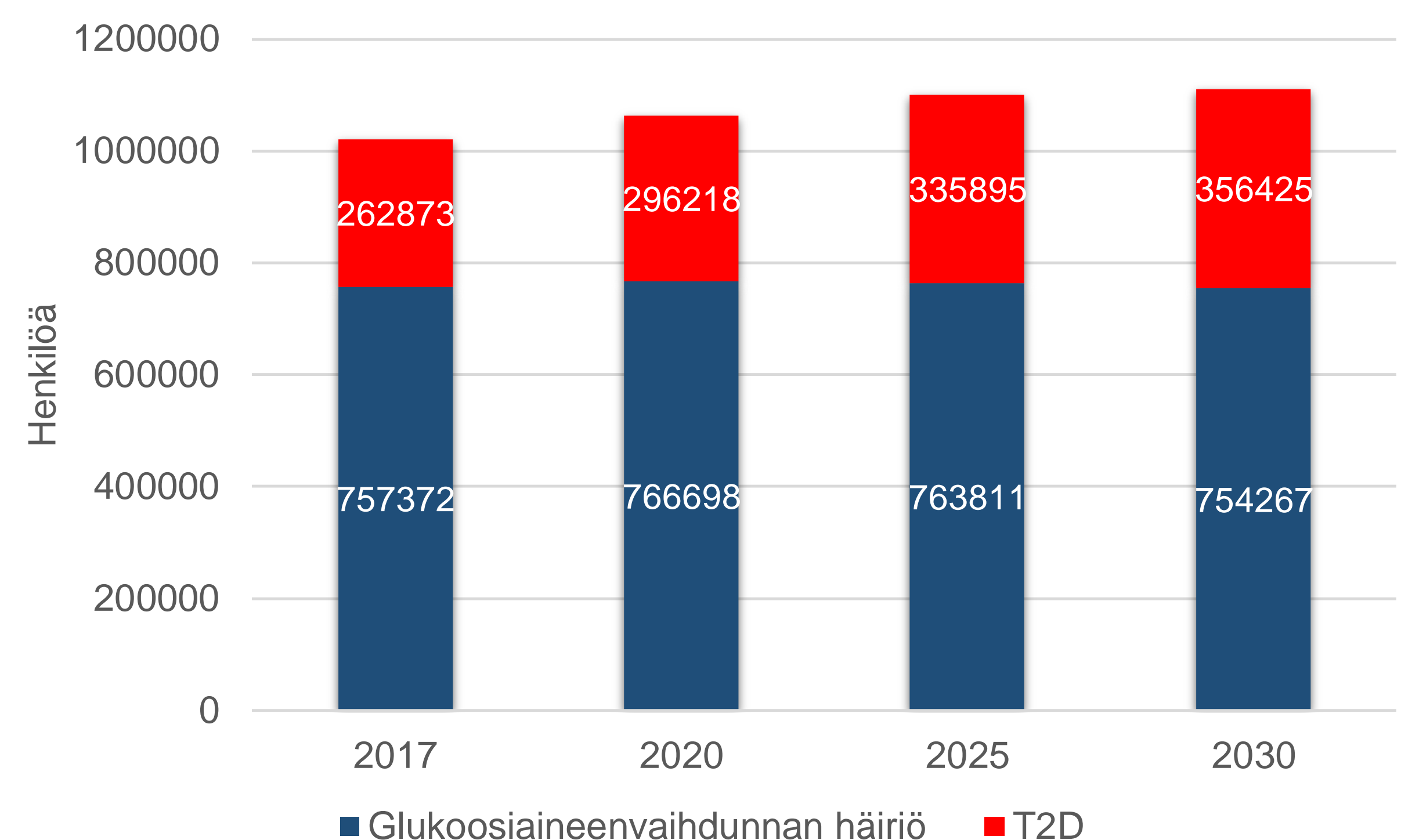
TYYPIN 2 DIABETESTA VOIDAAN EHKÄISTÄ TEHOKKAASTI

- Useat kontrolloidut interventiotutkimukset ovat osoittaneet, että T2D on ehkäistävissä elintapamuutoksilla.
- Vaikutusten on osoitettu kestävänsä vuosia aktiivisten interventioiden jälkeen.
- Interventioiden on osoitettu olevan erityisen vaikuttavia korkeassa diabetesriskissä olevilla henkilöillä.

DIABETESRISKIN ARVIOINTI

- T2D ja muut glukoosiaineenvaihdunnan häiriöt (suurentunut veren paastoglukoosi (IFG) ja heikentynyt glukoosinsieto (IGT)) voidaan luotettavasti tunnistaa sokerirasituskokeella.
- Sekä IFG että IGT ovat T2D:n esiasteita ja merkittäviä sydän- ja verisuonitautien riskitekijöitä.
- T2D ja sen esiasteiden (IFG ja IGT) vallitsevuuden voidaan ennustaa kasvavan lähitulevaisuudessa jo pelkästään väestön ikääntymisen myötä (Kuva 3).
- Diabetesriskin arviointiin on käytettävissä myös validoitu ja luotettava arviointilomake, jolla riskiarvioinnit voidaan toteuttaa taloudellisesti väestötasolla.

Kuva 3. Ennuste väestörakenteen muutoksen vaikutuksista T2D:n ja sen esiasteiden vallitsevuuteen 30-74-vuotiaassa väestössä. T2D:n ja sen esiasteiden riskitekijöiden on oletettu olevan FINRISKI 2012-tutkimuksen mukaisilla tasoilla.

T2D-RISKIARVIOINNIN JA -EHKÄISYN JALKAUTTAMINEN OSAKSI SOTE-JÄRJESTELMÄÄ

- StopDia-tutkimushankkeessa tutkitaan hyvinvointiohjelman toteuttamista kustannusvaikuttavasti ja laajamittaisesti terveydenhuollon organisaatioiden, työpaikkojen ja yksittäisten ihmisten käyttöön.
- StopDia-tutkimushankkeessa on jo sen suunnitteluvaiheessa tunnistettu useita jalkautumiseen, vaikuttavuuteen ja kustannusvaikuttavuuteen potentiaalisesti vaikuttavia tekijöitä:

Järjestelmätaso

- Epäselvyys terveyden edistämisen koordinaation vastuista ja resurssien jakautumisesta, huomioiden myös julkisen ja 3. sektorin välinen yhteistyö.
- Terveyden edistämisen toimintaa ei juuri tilastoida eikä vaikuttavuutta seurata, jolloin tiedolla johtaminen ja kehittäminen ei ole mahdollista.
- Toimien paikkakuntakohtainen vaihtelu on suurta, mikä aiheuttaa eriarvoisuutta.

Elinympäristö

- Käyttäytymistieteellistä tietoa ja osaamista ei ole monipuolisesti hyödynnetty terveyttä tukevien elintapojen ja -ympäristöjen edistämässä eikä tehtyjen toimien vaikutavuutta ole laajamittaisesti tutkittu.

Yksilötaso

- Nykyiset toimet eivät tavoita korkeimmassa T2D-riskissä olevia henkilöitä.
- Elintapaohjausten haasteena kilpailu ihmisten ajasta ja resursseista.
- Digitaalisten palvelujen käyttöönottoa rajoittaa laitteiden tai osaamisen puute (digisyrjäytyminen).

www.stopdia.fi

@StopDiaFinland

StopDia

SUOMEN AKATEMIA

strateginen TUTKIMUS